

**ДЕПАРТАМЕНТ ОСВИТИ І НАУКИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА АГЕНЦІЯ
РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМ І ГУМАНІТАРНИМ РОЗВИТКОМ

**Матеріали
X Регіональної науково-практичної конференції
за міжнародною участю, присвяченої пам'яті
СУРМІНА ЮРІЯ ПЕТРОВИЧА
(м. Дніпро, 25 листопада 2016 р.)**

2016

УДК 35.075.5
ББК 67. 401. 12
П 78

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дніпропетровського регіонального
інституту державного управління
Національної академії державного
управління при Президентові України
(Протокол № 10/198 від 24 жовтня 2016 р.)*

Редакційна колегія:

С. О. Шевченко, д-р. держ. упр., доц.; **О. Б. Кірсєва**, канд. наук з держ. упр., доц.; **Г. Д. Голубчик**, канд. іст. наук.

П 78 Проблеми управління соціальним і гуманітарним розвитком : матеріали X регіон. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, присвяченої пам'яті Сурміна Юрія Петровича / за заг. ред. С. О. Шевченка. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2016. – 274 с. – Укр., рос., англ. мовами.

Уміщено матеріали доповідей учасників X Регіональної науково-практичної конференції «Проблеми управління соціальним і гуманітарним розвитком», присвяченої пам'яті Сурміна Юрія Петровича, щодо актуального стану та перспектив розвитку соціально-гуманітарної сфери України, Росії, Білорусії, Казахстану.

Розраховано на фахівців державного управління, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, слухачів, студентів Національної академії державного управління при Президентові України, регіональних інститутів, інших вищих навчальних закладів.

УДК 35.075.5
ББК 67. 401. 12

© ДРІДУ НАДУ, 2016

Список використаних джерел:

1. Государственная служба в Польше. – Режим доступу : www.pl.wikipedia.org.
2. Государственная служба. Федеративная Республика Германия. – Режим доступу : www.gmu.countries.ru/europa/germany/germ-gs.html.
3. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / за заг. ред. Тимощука В. П., Школика А. М. – К. : Конус-Ю, 2007. – 735 с.

СТОЙКА АНДРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ

д. держ. упр., професор, завідувач кафедри туризму та логістики

Донецького державного університету управління

ГОРЮНОВА КАТЕРИНА АНАТОЛІВНА

старший викладач кафедри туризму та логістики

Донецького державного університету управління

ТУРИЗМ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

У ХХІ ст. в розвинених країнах світу одним із найважливіших засобів стимулювання економічного і соціального розвитку країни, який до того ж дозволяє ефективно використовувати внутрішні ресурси, вважається розвиток туризму та рекреації. Щорічно у світі здійснюється понад 800 млн. туристичних подорожей, з яких понад 52 % – у межах Європи. Частка туризму у світовому експорті товарів і послуг становить близько 13 % (в країнах ЄС – 14 %). Туристична сфера формує понад 8 % сукупного ВВП країн ЄС і забезпечує близько 11 % від їхнього щорічного економічного зростання. Кількість робочих місць у туристичній індустрії європейських країн становить близько 12 % від загальної чисельності зайнятих.

Україна посідає одне з провідних місць в Європі за рівнем забезпеченості природними та історико-культурними ресурсами. Так, курортні та рекреаційні території нашої країни становлять близько 9,1 млн. га (близько 15 % від усієї території). На державному обліку перебуває понад 130 тис пам'яток, з яких 57206 – пам'ятки археології, 51364 – пам'ятки історії, 5926 – пам'ятки монументального мистецтва, 16293 – пам'ятки архітектури та містобудування [1].

Однак, за даними Світового економічного форуму, Україна наразі використовує менш ніж третину від наявного туристичного та рекреаційного потенціалу. Причина цього перш за все полягає в тому, що до останнього часу розвиток туризму розглядався в Україні як другорядний, а дії влади щодо його організаційно-економічної підтримки були безсистемними. В регіонах України розвивався переважно виїзний туризм (що сприяло розвитку іноземних туристичних компаній), частково – «зелений», рекреаційний та культурно-історичний туризм.

Системними проблемами розвитку туристичної та рекреаційної сфери в Україні можна назвати:

- проведення АТО на території Донецької та Луганської областей, тимчасова окупація АР Крим та м. Севастополь, що не тільки унеможливило розвиток туристичної сфери на зазначених територіях, але й негативно впливає на перспективи туризму (перш за все в'їзного) в інших регіонах України. Зокрема, внаслідок складної економічної ситуації, викликаній проведенням АТО, об'єм в'їзного ринку туристичних послуг в Україні скоротився на 30-50 % [2], а кількість іноземних туристів внаслідок загальної нестабільності ситуації в країні суттєво зменшилась (за експертними підрахунками, на 30-60 % у залежності від регіону) [3];

- нераціональне використання історико-культурної спадщини і довкілля, недостатня охорона історико-культурних пам'яток;

- недооцінювання ролі туристичної та рекреаційної сфери в наповненні місцевого та державного бюджету (переважно це знайшло відображення у

стратегіях розвитку промислових регіонів);

- недосконалість вітчизняного законодавства щодо ведення туристичного бізнесу;

- проблеми з дієвою управлінською вертикаллю у туристичній сфері [4];
- недостатня представленість туристичного та рекреаційного бізнесу на сайтах місцевих органів влади й самоврядування;

- недостатня кількість добре інформаційно висвітлених та підготованих масових заходів (на зразок Євро-2012), з якими безпосередньо пов'язаний розвиток туризму;

- відсутність ефективної державної підтримки як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях малим та середнім підприємцям, які працюють у туристичній та рекреаційній сфері;

- відсутність соціального туризму, що при низькому рівні доходів значної частини населення унеможливило для них такий спосіб відпочинку.

Згідно оновленої Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року (ДСРР2020) [5], серед цілей державної регіональної політики (у додатку 2 до ДСРР-2020) наявні цілі «Рациональне використання природно-ресурсного потенціалу, збереження культурної спадщини та найцінніших природних територій» і цілі «Удосконалення системи стратегічного планування регіонального розвитку на загальнодержавному та регіональному рівні». Крім ДСРР-2020, діяльність туристичної та рекреаційної сфери визначається Законом України «Про туризм» [6] та Законом України «Про курорти» [7], у яких регіональну специфіку функціонування сфери туризму унормовано недостатньою мірою.

Чинні стратегії розвитку регіонів України приділяють різну увагу туристичній та рекреаційній сфері, подекуди недостатню, тим самим ставлячи під загрозу досягнення визначених ДСРР-2020 цілей регіонального розвитку.

Для комплексного розвитку туризму як на державному, так і на регіональному рівнях доцільно вжити низку регулятивних заходів:

- визначення пріоритетних напрямів туристичної діяльності;

- залучення громадян до рационального використання вільного часу (змістовний відпочинок, ознайомлення із історико-культурною спадщиною, організація рекреації, оздоровлення);

- удосконалення нормативно-правової та податкової бази, адаптації її до світових стандартів і контролю за дотриманням законодавства;

- упровадження пільгових умов для малозабезпечених верств населення;

- стимулювання інвестицій у туризм і розвиток туристичних ресурсів;

- гарантування безпеки туристів, захисту їхніх прав, інтересів і майна;

- організація й розвиток системи наукового забезпечення туризму, підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів для сфери туризму;

- ліцензування туристичної діяльності, стандартизація та сертифікація туристичних послуг, визначення кваліфікаційних вимог до посад фахівців туристичного супроводу;

- встановлення єдиної системи статистичного обліку та звітності у сфері туризму та курортно-рекреаційного комплексу;

- розвиток співробітництва з іншими країнами і міжнародними туристичними організаціями;

- участь в розробленні та реалізації міжнародних програм розвитку туризму.

Обравши своїм стратегічним курсом інтеграцію до структур Європейського Союзу, Україна має виконати ряд умов, серед яких не останнє значення займає забезпечення стабільного розвитку регіонів. Це є одним із принципів Декларації щодо регіоналізму, ухваленої Асамблеєю Європейських регіонів у 1996 р. [7], де вказано, що регіони мають взяти на себе відповідальність у галузях економіки, культури й туризму. Таке положення відтворене також у Європейській хартії місцевого самоврядування.

Отже, наша держава повинна привести інституційні механізми розвитку туризму у відповідність до тих, що використовуються у країнах ЄС. Зокрема,

доцільно застосувати європейський досвід щодо розробки та впровадження цільової програми, пов'язаної з розвитком інформаційно-комунікаційних технологій у сфері туризму. Особливо перспективним, на думку європейських експертів, є електронна торгівля у сфері оздоровчо-рекреаційного туризму (що ґрунтується на високій мобільності споживачів цього сегменту туристичних послуг). Також задля успішного розвитку туризму в регіонах України необхідно прискорити процес модернізації організаційно-економічних засад державної підтримки туристичної сфери. Насамперед, йдеться про створення розвиненого конкурентного середовища та недопущення монополізації у цій сфері.

Список використаних джерел:

1. Бурнашов І. Проблеми та перспективи розвитку туризму в Україні на сучасному етапі / І. Бурнашов. – Режим доступу : www.mincult.kmu.gov.ua.
2. 50% туристів из Украины предпочли отказаться от поездок. – Режим доступу : www.rian.com.ua. – Назва з екрану.
3. Туризм в Україні (развитие туристического бизнеса). Часть 1. – Режим доступу : www.socium.com.ua.
4. Деякі питання оптимізації державних цільових програм і національних проєктів, економії бюджетних коштів та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України : постанова Кабінету Міністрів України від 5 берез. 2014 р. № 71. – Режим доступу : www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show.
5. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року : постанова Кабінету Міністрів України від 6 серп. 2014 р. № 385. – Режим доступу : www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show.
6. Про туризм : закон України від 15 верес. 1995 р. № 324/95-ВР. – Режим доступу : www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show/.
7. Декларація щодо регіоналізму в Європі. Асамблея європейських регіонів. – Режим доступу : www.aer.eu/fileadmin/user_upload.

ТИТАРЕНКО ДАРІЯ ВІКТОРІВНА

аспірант кафедри управління освітою НАДУ при Президентові України

ГУМАНІТАРНА ПОЛІТИКА ЩОДО РОЗВИТКУ ОСВІТИ ДОРОСЛИХ В УКРАЇНІ

Держава нині знаходиться на етапі цивілізаційного вибору, де освіта прагне до європейських гуманістичних цінностей, тим самим багато в чому визначаючи подальший розвиток всієї країни. Розвиток і становлення держави є можливим лише за можливості реалізації людського потенціалу. Спираючись на модель людиноцентризму, гуманітарна політика має бути ключовим і дієвим її важелем. Гуманітарна політика щодо освіти характеризується неперервним виробленням і здійсненням заходів щодо реформування освітньої галузі.

У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, виокремимо наступне: «державна виходить з того, що освіта – це стратегічний ресурс соціально-економічного, культурного і духовного розвитку суспільства, поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного авторитету й формування позитивного іміджу нашої держави, створення умов для самореалізації кожної особистості» [1]. Сьогодні освіта є необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства, консолідації усіх його інституцій, гуманізації суспільно-економічних відносин, формування нових життєвих орієнтирів особистості.

Зараз як ніколи раніше, перед освітою постало завдання формування (виховання) креативної особистості, здатної до саморозвитку, самостійної професійної діяльності, до безперервної освіти, тобто спроможної повноцінно реалізувати себе на всіх етапах свого життя [4, с. 8]. Тому, одним із головних засобів досягнення сталого розвитку суспільства і в цілому держави є освіта дорослих. Освіта дорослих здатна подолати основні виклики, що стають перед